

قاچاق کالا:

معضل قاچاق کالا در کشور ما ، علاوه بر آثار سوء اقتصادی به عنوان یک چالش اقتصادی و اجتماعی حائز اهمیت است . امروزه این معضل علاوه بر اینکه به عنوان یک تهدید جدی بر سر راه تجارت آزاد است هزینه های زیادی نیز بر بدنه اقتصادی کشور تحمیل می کند . قاچاق کالا از یک سو درآمدهای گمرکی و مالیاتی دولت را کاهش می دهد و از طرفی سبب خروج بی حاصل ارز ، فرار گسترده سرمایه ، افزایش بیکاری ، کاهش تولیدات صنعتی داخلی و ... می شود.

پیامدهای اقتصادی ناشی از قاچاق کالا و ارز:

شکل گیری اقتصاد زیر زمینی و فرار مالیاتی، کاهش درآمدهای دولت و افزایش کسری بودجه، کاهش سطح تولید ناخالص ملی ، کاهش اشتغال، هدر رفتن منابع ارزی کشور، توزیع ناعادلانه درآمد و افزایش فاصله طبقاتی ، کاهش رفاه مصرف کنندگان و عدم عضویت ایران در سازمان ها و مجامع تجاری بین المللی و منطقه ای به دلیل بالا بودن حقوق و عوارض ورودی بالای معضل قاچاق، منجر به شکل گیری اقتصاد زیر زمینی یا اقتصاد سیاه می شود و از آنجا که چنین فعالیتهایی در بازار غیر رسمی انجام می شود در حسابهای ملی ثبت نمی گردد ، لذا تولید یا درآمد ناخالص ملی به دلیل فقدان آمار و اطلاعات لازم کمتر از مقدار واقعی آن بر آورد می گردد . و از آنجا که در اقتصاد زیر زمینی فرار مالیاتی افزایش می یابد در مجموع درآمدهای دولت کاهش می یابد . کاهش درآمدهای دولت از محل عوارض گمرکی و کاهش منابع ارزی حاصل از صادرات رسمی نیز از پیامدهای قاچاق کالا می باشد . لذا معضل قاچاق کالا سبب می شود درآمد دولت به سه طریق کاهش یابد:

(۱) گسترش اقتصاد زیر زمینی و فرار مالیاتی

(۲) کاهش تعرفه ها و عوارض گمرکی

(۳) کاهش درآمدهای ارز

ضررهای کالاهای قاچاق:

وقتی کالای قاچاقی وارد کشور می شود چندین زیان و ضرر با خود به همراه دارد که هر یک از آنها به چند عارضه در جامعه تبدیل می شود و در مدت کوتاهی، تمام نظام خدمات رسانی را تحت تاثیر قرار می دهد. خیلی افراد تصور کنند که قاچاق کالا فقط به تولید جامعه زیان می رساند در حالی که ضرر این عارضه بسیار گسترده تر است. برای مثال وقتی کالایی وارد کشور می شود، تولید آن کالا در جامعه مقصد متوقف خواهد شد و این یعنی کسانی که در آن حرفه مشغول به کار هستند بیکار خواهند شد. بیکاری در جامعه معضلات مختلفی از جمله اعتیاد، بزهکاری، حاشیه نشینی، طلاق و دیگر معضلات را به همراه دارد. اگر این مشکلات را در برابر تصور برخی از افراد از ارزانی و کیفیت کالای قاچاق قرار گیرد، مزیت آن بسیار اندک خواهد بود. وقتی بیکاری در جامعه افزایش یابد به همان نسبت نامنی و مشکلات بیشتر خواهد شد بنابر این قاچاق کالا به ایجاد نامنی در جامعه منجر می شود که این نامنی در همه ابعاد جامعه از سرمایه گذاری تا اشتغال را در بر می گیرد.

همه کالاهای قاچاق لزوماً ارزان نیستند، چنانچه اگر بدون ضابطه و از مجاری غیررسمی وارد کشور شوند با کیفیت هم نیستند، این کالاها فاقد ضمانت نامه لازم هستند و پس از خرید این کالاها هیچ فروشنده‌ای در خصوص ناسالم بودن آن مسئولیتی نمی‌پذیرد.

کاهش اشتغال، تضعیف تولید ملی، رشد مصنوعی قیمت کالاها، جلوگیری از ایجاد درآمد مشروع و اختلال در فعالیت واردکنندگان قانونی کالا به عنوان پیامدهای کوتاه مدت قاچاق کالا است و اختلال در نظام پولی و ارزی کشور، سلب امنیت اقتصادی، کاهش انگیزه سرمایه‌گذاری و ضربه به امنیت ملی از پیامدهای بلندمدت قاچاق کالا است. با این حال عوارض قاچاق کالا فقط به اینجا ختم نمی‌شود بلکه در عمق لایه‌های فرهنگی جامعه نیز نفوذ پیدا می‌کند که ترویج فرهنگ مصرف‌گرایی و تغییر سبک زندگی و افزایش ناهنجاری‌های اجتماعی و فرهنگی از آثار آن است. قاچاق بسیاری از کالاهای دارویی و غذایی نیز علاوه بر نداشتن مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، صدمات جسمی و روحی فراوانی به افراد جامعه وارد می‌کند. معمولاً این قبیل کالاها در شرایط استاندارد نگهداری نمی‌شود و ممکن است در درجه حرارت غیراستاندارد فاسد و یا غیر قابل استفاده شود. بنابراین از هر دیدگاهی که به قاچاق نگاه کنیم برای توسعه جامعه مضر است و برای کاهش و یا نابودی قاچاق در جامعه ذکر موارد ضروری به نظر می‌رسد:

۱: کسب سود سرشار و آسان از راه قاچاق و در مجموع به صرفه بودن قاچاق کالا برای برخی افراد، استقرار نداشتن دائم ماموران انتظامی در جاده‌ها و قوانین ناکافی و نبود مجازات سنگین باعث شده که پدیده قاچاق همچنان در جامعه به شکل گوناگون وجود داشته باشد از این رو شایسته است که قوانین سخت‌گیرانه‌تری در این زمینه وضع شود و همچنین شمار ماموران در جاده‌ها بیشتر شود.

۲: خودداری از خرید و فروش کالاهای قاچاق و همچنین وضع تعرفه‌های مناسب کالاها از سوی گمرگ از مواردی است که می‌تواند مقرون به صرفه بودن قاچاق کالا را کاهش دهد.

۳: در بحث مبارزه با قاچاق کالا، باید با دانه درشت‌های تجارت پنهان برخورد کرد و از مقابله سطحی و برخورد با پاهای فراتر رفت که در این صورت است که می‌توان به ریشه‌کنی این پدیده نامیمون امیدوار بود.

۴: شفاف‌سازی اتوماسیون امور مربوط به تجارت، رفع پیچیدگی‌های واردات و صادرات و تصویب قوانین موثر و عملی از جمله راهکارهای مقابله با قاچاق کالا است.

حمایت از تولید ملی و پیشگیری از قاچاق کالا:

پیامدها و آثار قاچاق کالا قاچاق در کشور ما به یک مساله ملی تبدیل شده و با رشد فزاینده قاچاق، اقتدار دولت که همان سیاست ملی می‌باشد هم از طرف قاچاقچیان و هم از طرف مردم به زیر سوال می‌رود. گروه اول یعنی قاچاقچیان از این جهت که دولت را

یارای مقابله با خود نمی بینند و گروه دوم یعنی مردم که عجز دولت را در قلع و قمع قاچاق یا حتی کاهش میزان آن به وضوح مشاهده میکنند. قاچاق آثاری بر جامعه می گذارد که عبارتند از:

۱- گسترش فقر در جامعه: با افزایش قاچاق کالا، فقر در جامعه گسترش پیدا می کند زیرا قاچاق کالا موجب انحراف سرمایه گذاری برای اشتغال زایی می شود و کاهش تولیدات ملی، منجر به کاهش درآمد سالانه می گردد و بدین ترتیب با خروج منابع سرمایه گذاری از حیطه فعالیت های مولد و ورود آن به قاچاق کالا، فقر در جامعه بیش از پیش گسترش پیدا می کند هر چند که درآمدهای بادآورده ای را نصیب قاچاقچیان کالا می کند. فقر از شاخص های مهم بحران اقتصادی است که با گذشت زمان برای نظم اقتصادی و اجتماعی یک کشور خطر آفرین می باشند.

۲- کاهش درآمدهای ارزی: صادر کنندگان مکلفند در موقع صدور کالا به بانک ملی تعهد ارزی سپرده و ارز حاصل از صادرات خود را به ایران انتقال داده و به بانک های مجاز بفروشند. قاچاق یک کالا، در واقع هدر دادن ارزی است که باید از طریق تعهد ارزی به کشور منتقل شود در نتیجه صدور غیر قانونی کالا منجر به خروج سرمایه از کشور و عدم بازگشت ارز حاصله به نظام بانکی می شود و در نهایت کمبود درآمدهای ارزی، توازن پرداخت های خارجی را بر هم می زند، لذا تاثیر مستقیم بر درآمدهای دولت دارد.

۳- ضرر تولیدکنندگان داخلی: قاچاق کالا و ورود کالاهای مشابه خارجی که حقوق گمرکی آنها پرداخت نشده و در نتیجه قیمت پایین تری دارند رقابت برای صنایع در بازار داخلی را دشوار می سازد و تولید کنندگان داخلی زیان می کنند.

۴- ایجاد اختلال در برنامه ریزی های اقتصادی: کالاهایی که بدون گذراندن تشریفات گمرکی و رعایت ضوابط و مقررات حاکم بر روابط مالی مجاز، به بازارهای داخلی راه می یابد در برنامه ریزی هایی که به بهینه کردن نظام تولید و توزیع می اندیشد اختلال ایجاد می کند.

۵- تهاجم فرهنگی: قاچاق کالا دارای آثاری ضد فرهنگی برای به ابتدال کشاندن و آسیب رساندن به هنجارهای اجتماعی و الگوهای سنتی می باشد یکی از انواع قاچاق، وارد کردن ابزار تهاجمات فرهنگی از قبیل کتب، جراید، بروشورهای منحرف کننده تصاویر، دیسکت های کامپیوتری، اسپری، قرص های محرک، آلات و ادوات قمار... می باشند. که جوانان جامعه در معرض تهدید های جدی فرهنگی- اخلاقی قرار می گیرند.

۶-- تغییر الگوی مصرف در جامعه: در عصر حاضر شاهد تبلیغات فراوان ماهواره ها برای استفاده از کالاهای جدید هستیم که به علت فقدان راه های قانونی یا فزونی مالیات برای واردات این کالاها به آسانی قاچاق می شوند و در نتیجه به دلیل اشتیاق جامعه ایرانی، فرهنگ مصرف به سرعت تغییر پیدا می کند و باعث افزایش قاچاق به دلیل تقاضای بسشتر جامعه می گردد.

راهکارهای حمایت از تولید ملی:

۱- خرید همه اقشار از تولیدات ملی: حمایت از تولید ملی با استفاده از این تولیدات محقق می شود. اگر اداره ای از تولید ملی استفاده کند اما اداره دیگر شان خود را بالاتر ببینند و از تولیدات خارجی استفاده کند به هدف نمی رسیم

۲- ممنوعیت خرید از کالاهای غیر اساسی خارجی بدون معادل داخلی: بسیاری از کالاهای غیر اساسی یا نیمه اساسی خارجی که در داخل معادلی ندارند، به راحتی قابل ساخته شدن هستند اما به علت نداشتن بازار اولیه در داخل صرفه ساخت ندارند. اگر خرید این کالاها که باید جایگزین شوند از خارج ممنوع گردد و به جای آن با تشریح هر دستگاه و اداره و سازمان، تولید کنندگانی که قابلیت تولید را دارند، دعوت به مشارکت شوند، بخش عمده ای از نیاز به آنها مرتفع خواهد شد .

۳- عدم تبلیغات کالاهای خارجی در صدا و سیما: برای حمایت از تولید ملی باید تبلیغ کالاهای خارجی از صدا و سیما حذف شود زیرا صدا و سیما یکی از رسانه هایی است که تاثیر به سزایی در رفتار مصرف کنندگان کالاها دارد. با حذف هر ثانیه تبلیغ خارجی، ده ثانیه تبلیغ مثبت به نفع کالاهای داخلی ایجاد می شود. تاثیر برنامه های صدا و سیما از جهات مثبت و منفی بر رفتار مخاطبان به ویژه قشر نوجوان و جوان بر کسی پوشیده نیست. کلا رسانه های گروهی و به ویژه رادیو و تلویزیون تاثیر شگرفی بر شیوه تفکر و زندگی و سلامت عمومی ایفا می کنند و از طریق آموزش، به عنوان یک ابزار اجتماعی شدن محسوب می گردد. این رسانهها بهترین وسایل برای انتقال اطلاعات هستند و نقش موثری در داد و ستد عقاید و اطلاعات دارند. بنابراین برای پیشگیری از جرم باید به نحو مناسبی استفاده شوند. از این رو رسانه ها می توانند با استفاده از نظام هنجارهای اخلاقی و مذهبی جامعه قبح قاچاق کالا و ارز را در جامعه به صورت گسترده، اطلاع رسانی و بسترهای منع قاچاق کالا را در جامعه شناسایی کنند که این موضوع خود باعث فرهنگ سازی می گردد تا مردم به سوی مصرف کالاهای داخلی روی آورند و از مصرف کالاهای خارجی خودداری کنند از دیگر تاثیراتی که رسانه ها می تواند در پیشگیری از جرائم اقتصادی بالاخص قاچاق کالا و ارز داشته باشند اطلاع رسانی عمومی از وظایف مسولین، در رابطه با مبارزه و راهکارهایی است که انجام می دهند. این بدان معنی است که پرتو افکنی رسانه ها سبب دیدن بسیاری از واقعیات پشت پرده می گردد، بنابراین نقش رسانه ها منوط به کشف جرم اقتصادی نیست بلکه صرف این حق و فعالیت رسانه سبب می گردد تا نهادها همواره احساس کنند که افرادی با چراغ رسانه بر عمل آن ها نور می افکنند و همین سبب پیشگیری عمومی از جرائم اقتصادی می گردد

۴- مشخص کردن تولید واقعی از مونتاژ: برای حمایت از تولید ملی نباید تولید را مونتاژ قطعات آماده خارجی بدانیم بلکه باید تلاش کنیم تا این قطعات را خودمان بسازیم

۵- تشکیل انجمن های حمایت از مصرف کنندگان : انجمن های حمایت از مصرف کنندگان باید به سرعت تشکیل شوند و با استفاده از ابزار رسانه ای و قانونی، تولیدات خوب را از بد جدا سازی کنیم

۶- آسیب شناسی عوامل فرهنگی و ارائه ساز و کارهای مناسب برای آماده سازی عمومی و مقابله خود جوش فرهنگی با پدیده قاچاق و مصرف کالای قاچاق

۷- تبیین مولفه های تولید، توزیع و مصرف واردات و صادرات کالا و ارز در اقتصاد خرد و کلان کشور

۸- بستر سازی فرهنگی و تبلیغی به منظور نهادینه کردن وجوب و ضرورت مبارزه با گسترش پدیده قاچاق و تاثیر مخرب آن در امر تولید، تجارت قانونی، سرمایه گذاری و اشتغال

۹- تهیه برنامه های لازم برای توسعه و ارتقای فرهنگی ، اقتصادی جامعه به منظور افزایش ارزش فرهنگی، عرضه و تقاضای داخلی و کاهش گرایش به سمت عرضه و تقاضای کالای قاچاق با استفاده از ظرفیت بالقوه مراجع و نهادهای فرهنگی

۱۰- تبلیغات متناسب، هوشمندانه و همه جانبه درباره مبارزه با قاچاق کالا و ارز در رسانه ملی و مطبوعات

۱۱- تبیین خط مشی فرهنگی و تبلیغی درباره مبارزه با قاچاق کالا و ارز با تاکید بر اهمیت کالاهای ایرانی برای یکپارچگی عملیات فرهنگی در ستاد، کمیته ها، معاونت ها و کمیسیون -های استانی مبارزه با قاچاق کالا و ارز

۱۲- انجام فعالیت های تبلیغی با استفاده از کارآمدترین مولفه های فرهنگی از طریق انتشار کتب ها، مجله ها، جزوه ها و نشریات و تولید برنامه های رادیو و تلویزیونی (زیرنویس، تیزر، انیمیشن، فیلم و سریال، گزارش مستند و...) با استفاده از ظرفیت های نهادها و ارگان های فرهنگی (صدا و سیما، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، ناشران دولتی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، آموزش و پرورش)